

«Martine – Jakten på rettferdighet»

Lansert 7. februar 2011 på Gyldendal forlag

Forfattet av Marianne Vikås (VG) | marianne.vikas@vg.no | tlf: 98 48 46 74

INNHOOLD

FØR

1	Ideen	3
2	Problemstilling og mål	3

UNDER

3	Kildebygging og kartlegging	5
4	Systematisering	7
5	Jakten på Farouks nærmeste	8
6	Bryllupet	11
7	Visumnekt	11
7.1	«Øyner i Jemen»	12
7.2	Nederlag som bar frukter	13
8	Bildeinnhenting	14
9	Bursdag i Egypt	15
10	Sporene etter en usynlig mann	16
10.1	Gjennombruddet	18
10.2	En nordmann i Shahers hus	19
11	Martines historie	19
12	Det storpolitiske aspektet	20

ETTER

13	Det genuint nye boka har generert	21
14	Konsekvenser	21
15	Spesielle erfaringer	23
16	Etiske problemstillinger og kildekritikk	23
17	Tidsbruk	24
18	Oppsummering	25
19	Øvrig	25

1 - IDEEN

Søndag 16. mars 2008 kom jeg på kveldsvakt til VG Netts redaksjon klokken 15. Kort tid før hadde VG fått det første tipset om at britisk politi hadde funnet liket av en norsk kvinne i en kjeller midt i sentrum av London. Tipseren fortalte at denne kvinnen var 23 år, at hun kom fra Nesøya utenfor Oslo, men studerte i London, og at hun het Martine Vik Magnussen.

En stille palmesøndag ble plutselig kaotisk, og VGs redaksjon sendte en et stort team til London. Et par dager etterpå ble jeg sendt over for å avløse de andre gjennom påsken. Det var starten på det som til slutt skulle bli denne boka - «Martine – jakten på rettferdighet».

Før både venninnene, familien og politiet i London skjønte at noe alvorlig hadde hendt Martine, var den mistenkte drapsmannen, rikmannssønnen Farouk Abdulhak fra Jemen og Egypt allerede forsvunnet ut av landet. Så da jeg kom til London i påsken 2008 virket saken allerede veldig fastlåst, og da jeg landet på Gardermoen den 23. mars fikk jeg melding om at Abdulhak hadde meldt seg på et advokatkontor i Jemen – et land uten utleveringsavtaler med verken Storbritannia eller Norge – et lukket stammesamfunn på randen av katastrofe.

Jeg kom etter hvert i kontakt med Martines far, Odd Petter Magnussen, og fulgte hans utrettelige kamp for rettferdighet for sin datter. Etter cirka to og et halvt år følte jeg mer og mer på at jeg hadde en historie å fortelle – en historie jeg ikke hadde plass til i VGs format. Det var i alle fall ikke tvil om at bakteppet for en bok var til stede, med ingredienser som en arabisk rikmannssønn på rømmen, en søkkrik forretningsmann med lyssky forretninger og svært tette forbindelser til makteliten i et av verdens mest korrupte og fattige land. Samtidig hadde drapet allerede blitt internasjonal toppolitikk.

Jeg tok kontakt med Gyldendal, som tente på prosjektet. Kontrakt ble skrevet, og jeg tok ut permisjon fra VG Nett fra april til juli 2010 for å begynne å skrive mot første innlevering av manus 1. oktober samme år.

2 - PROBLEMSTILLING OG MÅL

Ved å skrive en bok om denne saken som jeg hadde jobbet med allerede i to år, var det aller viktigste å bringe noe nytt. Det var helt uaktuelt å skrive boken basert kun på det som tidligere hadde blitt skrevet. Da jeg startet bokprosjektet hadde jeg følgende mål:

- Skaffe det første bilde av Farouk som er tatt av ham etter drapet på Martine. Ingen medier eller aktører hadde så langt klart å gjøre det.
- Jakte på uttalelser og reaksjoner direkte fra Farouk og hans familie. Så langt var det ingen som hadde snakket med media (sett bort fra én kort uttalelse fra Farouks far Shaher Abdulhak noen dager etter drapet og øvrige kommentarer gjennom hans talsmann).

- Tråkke opp Farouk Abdulhaks fotspor fra fødsel til dagen da Martine ble drept, noe som i stor grad var upløyd mark da jeg startet bokprosjektet. Jeg mente hans barndom og oppvekst var en viktig del av en slik bok for å kunne forklare hvordan det er mulig for ham å leve så beskyttet i Jemen med en så alvorlig mistanke hengende over seg.
- Vi hadde allerede hørt mye om Farouks søkkrike far, Shaher Abdulhak – om hans forretningsvirksomhet og nære kontakt med makteliten. Flere mente han drev med lyssky business, men hva innebar egentlig dette?
- Vi hadde imidlertid ikke hørt noe om Farouks mor. Hvem er hun og hva mener hun om det som har skjedd? Har hun noen rolle i den fastlåste situasjonen der Farouk nekter å returnere til Storbritannia?
- Jeg ønsket å besvare spørsmålet mange stilte seg: Hva skjedde i Farouks leilighet den natten Martine ble drept?
- Var det mulig for meg å komme nærmere et svar på spørsmålet om skyld? Var det virkelig Farouk som hadde drept Martine? Hvilke bevis satt politiet egentlig på?
- Kartlegge forholdet mellom Martine og Farouk. Var de bare venner eller var det noe mer? Er det mulig å komme nærmere noe motiv for drapet?
- Plukke fra hverandre det internasjonale spillet i saken mellom de involverte landene (Storbritannia, Jemen, USA og Norge). Hvilke interesser har myndighetene egentlig og hvordan påvirker den tilspissede situasjonen i Jemen Martine-saken?

Siden de fleste målene dreier seg om den mistenkte, anså jeg at «svarene» ikke lå hos en homogen gruppe ett sted, men snarere hos mennesker som befant seg ulike steder i verden: Alt fra den mistenkte i Jemen, til hans familie som er bosatt blant annet i Egypt, Jemen, Frankrike og USA, og studiekamerater av Farouk og Martine ved Regent's College i London som nå – tre år senere – var spredt for alle vinder.

Min største bekymring da jeg begynte å skrive, var det korte tidsrommet jeg hadde å ferdigstille boka innenfor. I løpet av seks måneder skulle jeg forsøke å besvare spørsmål jeg tidligere ikke hadde maktet på to år, i tillegg til å skrive en sammenhengende historie på 300 sider. Mens jeg jobbet i VG Nett hadde jeg ikke hatt mulighet til å gjøre et skikkelig dypdykk i Abdulhak-familien, siden jobben er svært travel og allsidig, og Martine-saken bare var en av svært mange saker jeg var involvert i på denne tiden.

På grunn av det korte tidsrommet og det internasjonale kildenettverket som måtte kartlegges, måtte jeg ta umiddelbare grep for å ha mulighet til å lande prosjektet på en best mulig måte. Jeg måtte finne verktøy som kunne hjelpe meg, og jeg bestemte meg tidlig for og utforske sosiale mediers mulighet til å jakte de svarene jeg ønsket å få besvart. På den måten kunne jeg sitte i Oslo og arbeide med boken, og samtidig ha kontakt med personer over hele verden. Reising tar mye tid og energi, så jeg bestemte meg kun å gjøre det i de tilfellene det var mest nødvendig. Jeg ønsket også å undersøke hvorvidt det var mulig å bygge opp et troverdig kildenettverk gjennom de ulike digitale plattformene.

Derfor kommer denne metoderapporten til å fokusere mest på hvordan jeg har benyttet meg av internett generelt og sosiale medier spesielt for å drive research til en bok på tvers av landegrenser.

3 – KILDEBYGGING OG KARTLEGGING

Da jeg begynte å skrive boken i mars 2010 hadde jeg jobbet tett med Martine-saken i nøyaktig to år og én måned. I løpet av den tiden hadde jeg bygd opp et relativt stort kildenettverk, og hadde god kontakt med relevante aktører både i Norge, Storbritannia og Jemen. Likevel var jeg på langt nær å komme i posisjon overfor mistenkte Farouk Abdulhak og hans familie.

Noe av det aller første jeg gjorde, parallelt med å skrive disposisjon, var å kartlegge hvilke personer som kunne tilføre saken noe nytt og vesentlig. Jeg gikk gjennom absolutt alt som var skrevet i saken, både i norske og internasjonale medier, og hentet ut alle navn som kunne knyttes til Farouk Abdulhak. I starten hadde flere av vennene hans uttalt seg, før det ble helt stille. Jeg begynte der, med de få navnene jeg satt igjen med (mellom fem og ti navn). Jeg foretok alle mulige sjekker rundt disse navnene, i registre i landene de trolig oppholdt seg, gjennom vanlige Google-søk og i sosiale medier som Facebook, LinkedIn, Twitter og så videre. Jeg fant raskt ut at det var Facebook som var det mest effektive, noe som kanskje ikke er så rart siden disse personene tilhører en aldersgruppe hvor stort sett «alle» har en konto – uansett hvor i verden man bor.

Mitt problem var at Facebook lar brukeren selv bestemme hvor mye man vil dele med omverdenen, så i flere tilfeller havnet jeg på totalt sperrede kontoer. Men i de tilfellene (cirka halvparten av navnene jeg satt på) kontoene var åpne, kom deres venneliste svært godt til nytte for å kunne nøste videre. Med utgangspunkt i hva som tidligere hadde blitt skrevet om disse personene, og hva de selv hadde uttalt, var det ikke tvil om at de hadde en relasjon til Farouk – flere av dem svært nær – og jeg kunne derfor anta at deres nettverk også kunne kjenne til den mistenkte, hans familie eller sette meg på sporet av andre personer som kunne vite noe.

På dette tidspunktet visste jeg lite om Farouks bakgrunn, så jeg måtte begynne i det små med den kunnskapen jeg hadde. Regent's College i London var ett av sporene. Der hadde både Farouk og Martine studert da drapet skjedde. Jeg kontaktet først skolen for å be om klasselister, men fikk avslag på henvendelsen. Derfor tok jeg også i dette tilfellet i bruk Facebook for å kartlegge. Jeg ønsket å komme i kontakt med personer som hadde kjent de to, og la ut en etterlysning på skolens Facebook-side der jeg ba folk om å kontakte meg. Jeg begynte også å kontakte medlemmer direkte i alfabetisk rekkefølge, men dette var en metode som viste seg ikke å være særlig effektiv. Ut fra denne elimineringsmetoden hadde jeg ingen kunnskap om disse personene i det hele tatt hadde studert der samtidig som Farouk og Martine.

I stedet tok jeg i bruk Facebooks søketjeneste (<https://www.facebook.com/srch.php>) hvor man kan velge skole og år. Dermed satt jeg på en liste med navn på personer som selv hadde oppgitt at de hadde studert på Regent's College i det tidsrommet jeg ønsket. Jeg laget et system i Excel hvor jeg førte opp alle navnene som søket genererte, og huket av navnene etter hvert som jeg kontaktet dem via Facebooks direktemeldingssystem. I Facebooks innstillinger er det mulig å velge å gjøre det

umulig for personer som ikke står på vennelisten å kontakte dem via denne tjenesten, så i de tilfellene brukte jeg ordinære nettsøk og søk i sosiale medier for å finne kontaktinformasjon. Til alle disse personene forfattet jeg en mal (se faksimile), som jeg tilpasset dersom det var fordelsmessig (for eksempel hvis jeg allerede visste mer om deres relasjon til enten Farouk eller Martine).

Årsaken til at jeg i henvendelsen skrev at jeg lovte dem full anonymitet om de ønsket det, var bygd på erfaringer jeg tidligere hadde gjort i arbeidet med saken. Flere ganger hadde jeg opplevd at personer ikke ønsket å uttale seg eller satt som premiss at deres navn ikke skulle bli kjent i frykt for Farouks svært mektige familie. For meg var det viktigste å få folk til å snakke, og at de kunne føle seg trygget på meg. Deretter måtte jeg selvsagt

bruke vanlige journalistiske retningslinjer for informasjon som har sitt utspring fra anonyme kilder, ved å få uavhengige bekreftelser fra andre hold.

Jeg la ved link til websiden justiceformartine.com, som Martines venninner hadde opprettet, for at de jeg kontaktet kunne orientere seg om saken dersom de ikke kjente til den.

På dette tidspunktet begynte jeg å få tilbakemeldinger på mine henvendelser. Mange var negative i den forstand at personen ikke kjente til Farouk eller Martine, eller at de ikke ønsket å snakke. Men det var noen med kjennskap til de involverte som hadde sympati for saken og som mer enn gjerne ville hjelpe meg i min research. Gjennom disse kildene kunne jeg snart begynne å tegne en skisse av Farouks liv, hvor han hadde bodd, hvilke skoler han hadde gått på og jeg fikk også navn på flere av hans familiemedlemmer og nære venner. Gjennom stadig flere kilder fikk jeg informasjon om at Farouk ikke hadde vokst opp i Jemen, slik mediene tidligere hadde skrevet (også VG), men i Egypts hovedstad Kairo.

Fra de nyetablerte kildene fikk jeg vite at Farouk i en årrekke hadde vært elev ved privatskolen Cairo American College (CAC), og at også hans helsøsken Salwa og Khalid hadde gått der. Med disse nye opplysningene åpnet det seg et langt større tilfang av mulige kilder. Jeg la ut etterlysning av personer som kjente til Farouk eller søsknene på alle mulige Facebook-sider som hadde en forbindelse til skolen, og brukte det samme Facebook-søket som jeg hadde benyttet meg av på Regent's College – men nå for å finne personer som hadde gått på CAC samtidig som Farouk. Privatskolen huser elever fra 1.-12. klasse, så jeg hadde et stort tidsrom å gå ut fra siden Farouk skal ha gått der i flere år gjennom grunnskolen. Noe senere fikk jeg gjennom kilder tak i fullstendige klasselister fra det siste året Farouk var elev ved skolen i Kairo, både hans klassetrinn og de to under. Dette gjorde kartleggingsjobben svært mye enklere, for nå kunne jeg vite med sikkerhet at jeg ikke gikk glipp av

noen elever.

Denne klasselisten inneholdt 474 navn, men ingen kontaktinformasjon, så dette skulle bli den mest omfattende kartleggingsjobben i arbeidet med boken.

4 – SYSTEMATISERING

I likhet med hva jeg gjorde med kontaktene fra Regent's College og alle navnene på Farouks familiemedlemmer og venner, ble de 474 navnene fra Cairo American College overført til et Excel-ark hvor jeg samlet alle kilder, både de jeg hadde skaffet meg gjennom arbeidet i VG Nett og fortløpende de jeg kom i kontakt med gjennom bokprosjektet:

	A	B	C	D	E	
113		Nær venn				
114		Nær venn som Farouk skal ha innrømmet drapet overfor				https://www
115						
116	CAIRO AMERICAN COLLEGE (FAROUKS KLASSE)					
117		Notater	Kontaktet?	Facebook-adresse	E-post	Telefon
118			Ja			
119			Ja			
120			Ja			
121		Farouks eks	Ja			
122			Ja			
123			Ja			
124			Ja			
125			Ja			
126			Ja			
127			Ja			
128			Ja			
129			Ja			
130			Ja			
131			Ja			
132			Ja			
133		Trolig nær venn	Ja			
134			Ja			
135			Ja			
136			Ja			
137			Ja			
138		Venn av søstrene Demerdash	Ja			
139			Ja			

Jeg merket fortløpende av for personene jeg kontaktet – de fleste fant jeg på Facebook. Mange av navnene viste seg å være svært veldig vanlige i Egypt og i den arabiskspråklige delen av verden, og da var Facebooks innstilling hvor man kan registrere hvilke skoler man har studert ved til stor hjelp i jakten på å finne den riktige personen. På Facebook er det også mulig å knytte seg til nettverk hvor man for eksempel har jobbet eller gått på skole. Mange av personene på min liste hadde gjort det, og kartleggingsjobben ble brått svært mye mindre omfattende enn den kunne blitt.

I Excel-oversikten la jeg også inn link til personenens Facebook-side, mine egne notater, e-postadresser og telefonnummer i de tilfellene jeg fant det. Etter hvert som de jeg kontaktet begynte å svare (majoriteten svarte aldri), merket jeg av navnene, i tillegg til at jeg la inn hva de hadde sagt.

På et senere tidspunkt fikk jeg gjennom kilder også tilgang til klasselistene til Farouks to søsken, storebroren Khalid og lillesøsteren Salwa – lister på henholdsvis 137 og 109 navn. Jeg brukte nøyaktig den samme metoden her: La alt inn i Excel, søkte opp hvert enkelt navn på Facebook, Google eller andre sosiale medier og merket av etter hvert som jeg kontaktet dem. Fikk jeg svar ble dette registrert fortløpende.

Dette systemet ga meg en unik mulighet til å holde oversikt over et stort antall mennesker og henvendelser til enhver tid. I tillegg utviklet den seg etter hvert til en stor kilde- og kontaktbase som kommer til å være nyttig for meg i all den tid Martine-saken forblir uløst og er aktuell i mediebildet.

Kartleggings- og systematiseringsarbeidet var svært tidkrevende, men samtidig tilsvarende fruktbart. Jeg fikk stadig flere svar fra personer som ville hjelpe meg videre. Noen satt på årbøker hvor Farouk dukket opp både på bilder og i tekst, mens andre var villige til å selge private bilder. Flere av disse personene ga meg svært nyttig informasjon om Farouk fra skoletiden og episoder han var involvert i. Samtlige av disse historiene og hendelsene fikk jeg bekreftet fra flere hold, og kunne dermed bruke dem i boken. Disse episodene innebar blant annet at Farouk som ungdom skal ha fått omfattende brannskader i ansiktet og måtte gjennomgå plastiske operasjoner, at han skal ha fått et oppsiktsvekkende raserianfall på en tur til Kina og at han ved en anledning skal ha kommet synlig beruset til brytetrening. Kildene ga også nyttig informasjon Farouks fritidsinteresser, om livet på Cairo American College og om Farouks familie.

5 – JAKTEN PÅ FAROUKS NÆRMESTE

I motsetning til Farouks far, den mektige jemenittiske forretningsmannen Shaher Abdulhak, visste jeg svært lite om Farouks mor. Kilder fra Cairo American College hadde fortalt at Farouk, Khalid og Salwa vokste opp i den fornemme bydelen Heliopolis i Kairo sammen med moren, mens faren til daglig bodde i Jemen sammen med sin kone nummer én. De eneste sporene jeg hadde av Farouks mor var følgende setning på Wikipedia-siden om Farouks far, Shaher Abdulhak (http://no.wikipedia.org/wiki/Shaher_Abdulhak):

«Farouks mor er ortodoks kristen, hennes navn er Rowaida (Ruwaida) Michael og hun har også pass fra USA. Opprinnelig er hun fra Syria».

Siden Wikipedia er et leksikon der hvem som helst kan gå inn og redigere innholdet, er det også mulig å gå inn i historikken for å se hvem som har lagt inn de forskjellige opplysningene. Jeg brukte denne metoden for å finne ut hvem som hadde lagt inn opplysningen om Farouks mor, og klarte ved hjelp av historikken å spore opp brukernavnet personen hadde registrert seg på. Så langt jeg klarte å finne ut ved søk på internett var hennes navn og opprinnelse ikke tidligere kjent, så jeg antok at denne personen ville være svært interessant å komme i kontakt med. Jeg klarte imidlertid aldri å komme lenger enn å spore opp brukernavnet, så jeg stod dermed igjen med fire spor: Rowaida eller Ruwaida, opprinnelig fra Syria, ortodoks kristen og pass fra USA.

Jeg kontaktet en rekke journalister i Syria som jeg fant gjennom Google-søk og frilansbasen Lightstalkers, uten at dette brakte meg nærmere Farouks mor eller andre personer i Michael-familien. Hennes angivelige pass til USA satte meg imidlertid på bedre spor: Et pass dit må bety at hun har gyldig oppholdstillatelse, og da finnes hun også i deres registre. Jeg gjorde en rekke søk gjennom personssøkstjenester som US search, MyLife og People search pro. Dette er

betalingstjenester som blant annet oppgir adresser, telefonnumre og navn på familiemedlemmer. Hvis man betaler ekstra kan man også få informasjon blant annet om hvorvidt personen er blitt dømt for lovbrudd, arbeidshistorikk og næringslivsroller.

Jeg fant ingen Rowaida eller Ruwaida Michael, men jeg fant en Rowayda T Michael som var 54 år og hadde en registrert adresse i Houston, Texas:

Your search for Rowayda T Michael was successful – matching records are listed below. Please keep in mind that most individuals will not have information shown in every section, but all available databases were searched. To generate this background report we accessed data compiled from over one thousand sources and paid per-search fees.

Disclaimer of warranties: Background reports are for legitimate purposes only and the information is provided "as-is." [redacted] compiles data from public records and makes no warranties that the information is current, complete or accurate. To report an inaccuracy, please use the Contact Us page.

Rowayda T Michael

Age:	54
Date of Birth:	unknown
Phone Number:	
Criminal records:	0 records found
Aliases/Name Variations:	none found

Address History

1 results

Houston, TX

Accuracy Coverage

Houston var en by jeg tidligere i researchen hadde bitt meg merke i etter at jeg gjennomførte et Google-søk på Farouks bror, Khalids navn. Et av de få treffene jeg fikk på hans navn på denne tiden var at han i 2004 skal ha studert ved Memorial High School i nettopp Houston. Denne referansen fikk meg til at jeg var på riktig spor av Farouks mor, noe som ble bekreftet da jeg gjorde søk i personssøkstjenester som oppgir familiemedlemmer. Der kom det blant annet opp navnet på en eldre mann ved navn som trolig var hennes far. Da jeg googlet ham fant jeg ut at han hadde vært ortodoks prest i en rekke menigheter i USA, og at han opprinnelig kom fra Syria. Dette gjorde meg nær 100 prosent sikker på at jeg hadde funnet den rette Rowayda.

Bekreftelsen fikk jeg imidlertid ikke før noe senere – denne gang også med hjelp fra Facebook. På dette tidspunktet hadde jeg fått gode kilder tett inn mot Farouks og hans familie. Jeg hadde tidligere gjort flere forsøk på å finne profilene til Farouks søsken Salwa og Khalid uten å lykkes. Senere skjønte jeg at profilene deres var sperret for søk da flere av kildene mine fortalte at de var venner med én eller begge på nettsamfunnet. Kilder sendte meg printscreens av profilene deres, av vennelistene og kopier av bildene søsknene hadde på profilene sine. Farouk selv hadde slettet sin Facebook-profil få timer etter drapet. Det gikk rykter at han hadde en falsk profil som han kommuniserte med sine nærmeste på, men denne klarte jeg aldri å spore opp.

Med innsikt i søsknenes vennelister fikk jeg den endelige bekreftelsen at den Rowayda T Michael jeg

hadde funnet i USA var deres mor. På vennelistene sto blant annet hennes bror (Farouk, Salwa og Khalids onkel) og jeg fant også etternavnene søstrene hadde giftet seg til, som senere viste seg å være Abdulhak-søsknenes kusiner og fettere.

På dette tidspunktet begynte jeg å høre fra flere hold, både fra kilder rundt Farouks familie i Egypt og kilder i Norge at Farouks mor beskrives som en svært bestemt kvinne som angivelig er den som stritter aller mest imot at sønnen skal la seg utlevere til Storbritannia. Disse opplysningene gjorde det bare enda mer aktuelt og viktig for meg å finne ut mer om Rowayda og hennes ståsted.

Vennelistene fra de sperrede Facebook-kontoene var av stor verdi for min research, for nå satt jeg på flere hundre navngitte personer som var så nære Farouk som jeg trolig kunne komme. Alle disse navnene ble lagt inn i systemet og fortløpende kontaktet. Jeg opplevde at det stadig kom inn informasjon som genererte nye kildemuligheter og utvidet kildetilfanget.

Kartleggingen av Farouks familie ga meg imidlertid innblikk i en kultur hvor stavemåter og bruk av etternavn slett ikke er konsekvent. Siden Shaher var gift med to koner, og konen i Jemen var hans første, var det hun som hadde etternavnet Abdulhak, mens hans andre kone Rowayda hadde hans farsnavn Beshher som etternavn. Det viste seg at dette Beshher-navnet blir skrevet på ulike måter, i tillegg til at hun i enkelte sammenhenger bruker Michael-navnet, så jeg måtte alltid være allsidig i mine søk.

Men denne innsikten i fullstendige navn ga meg mulighet til å gjøre søk i offentlige registre. Jeg visste at Rowayda bodde i Kairo, og gjennom ulike søk i egyptiske registre med hjelp fra kilder der nede fant jeg frem til adressen i Heliopolis. I arbeidet med boken hadde jeg også hørt at Abdulhak-familien også eide en leilighet i Paris, og gjennom registre der fant jeg frem til den adressen.

På et noe senere tidspunkt i prosjektet la jeg ut enda flere etterlysninger på relevante Facebook-sider. På det tidspunktet fantes det allerede flere grupper som støttet opp om en rettfærdig løsning av Martine-saken. Flere av dem hadde titusenvise medlemmer og jeg skrev følgende tekst:

Jeg saumfarte også disse sidene for uttalelser som øyensynlig kom fra personer med kjennskap til Farouk. Det var flere av dem, også en person som ved første øyekast så ut til å være i nær familie. Jeg kontaktet alle personene, og flere av dem skulle senere bli gode kilder.

6 – BRYLLUPET

En av de gode kildene jeg hadde tatt med meg fra arbeidet jeg hadde gjort i VG kontaktet meg kort tid etter at jeg startet arbeidet med boka. Hun fortalte at Farouks eldre bror Khalid skulle gifte seg med den egyptiske rikmannsdatteren Najla Demerdash 30. april 2010. Jeg bestilte umiddelbart billett, til tross for at det eneste jeg visste var at det skulle være et sted i Giza. Det var mye hemmelighold rundt bryllupet, noe som gjorde at personer i omgangskretsen til Farouks familie og min kilde antok at den drapsmistenkte sønnen i huset kom til å være til stede. Mange av bryllupsgjestene skal ha fått informasjon om det eksakte stedet samme dag som bryllupet ble holdt.

Det var som å lete etter nålen i høystakken, men det kom stadige drypp til min kilde. Da jeg ankom byen var et av de heteste ryktene at brudeparets familier hadde leid en av pyramidene i Giza for å ha festen der. Da bryllupsdagen var der valgte jeg å leie en kamel for å sjekke om det var noen som rigget til bryllupsfest rundt pyramidene. Det var det ikke. Derfor hyret jeg inn en privatsjåfør og dro til Farouks barndomshjem hvor moren fortsatt bor. Vi forsøkte å følge etter en av bilene som kjørte derfra utpå kvelden, men på grunn av det tette trafikkbildet viste det seg å være umulig. Noe senere fikk jeg ny melding fra min kilde: Bryllupet var i delen av Giza som heter Marioteya.

Heldigvis var området forholdsvis oversiktlig, så jeg valgte å starte i en ende og stoppe på alle steder hvor det var et arrangement. Det var lørdag og svært mange bryllup, så det ble mange stopp før jeg til slutt endte opp utenfor et enormt herskaps hus hvor tre væpnede vakter kom mot oss da vi stoppet.

Det ble dit og ikke lenger. Jeg ble stoppet av de væpnede vaktene som bombarderte sjåføren med spørsmål om hvem jeg var og hva jeg ville. Til tross for høy musikk, lyskastere og folkeliv på den andre siden av hekken nektet de for at det var et bryllup der, de nektet til og med at det var noe arrangement. Kun en rolig middag, sa de.

Senere fikk jeg bekreftet at det var der bryllupet ble holdt. Flere har hevdet at Farouk var der en kort stund før han ble fløyet tilbake til skjulestedet i Jemen i sin fars privatfly. Dermed var det kanskje bare en hekk som skilte oss den kvelden. Selv om jeg ikke hadde fått sett eller møtt noen av personene jeg ville møte, hadde jeg i alle fall vært nærmere enn noen sinne.

Gjennom oppholdet på seks dager spanet jeg jevnlig i området rundt familiehjemmet i Heliopolis, men valgte å ligge lavt og ikke vise meg for familien. Jeg måtte dra hjem allerede dagen etter bryllupet, og jeg hadde på forhånd bestemt meg for at dersom jeg ikke fikk kommet nært noen der, så måtte jeg heller reise til Egypt igjen ved en senere anledning for å jakte mer. Det siste jeg ønsket var at Abdulhak-familien skulle få nyss om at jeg var såpass nær dem før jeg hadde fått sjansen til å få uttalelser fra dem.

7 – VISUMNEKT

Som journalist er det helt nødvendig og komme nært på hovedaktørene i saken, noe som i dette

tilfellet var Farouk Abdulhak. Helt siden drapet hadde han skjult seg i sin fars hjemland Jemen, beskyttet av manglende utleveringslover og av en president som var en svært nær venn av hans far. Jeg ville jakte på Farouk, personer nær ham, hente hjem lukter, beskrivelser og inntrykk fra det fjerne landet på den arabiske halvøy, og i april sendte jeg en visumsøknad for å komme meg inn.

På den tiden var landet preget av mye uro og væpnede konflikter fra mange skanser. Journalister utsettes for overgrep og ytringsfriheten er begrenset. Derfor advarte mine kontakter i Jemen på det sterkeste mot at jeg forsøkte å «lure» meg inn i landet på turistvisum. Kildene mente at Abdulhak-familien saumfarte alt som ble skrevet om Martine-saken i norske medier, og at de dermed kjente navnet mitt. Siden familien har så tette bånd til makteliten, mente kildene at jeg i det verste fall risikerte fengsel om det ble oppdaget.

Jeg søkte vanlig journalistvisum, og etter drøye to måneder fikk jeg telefon fra det jemenittiske innenriksdepartementet med følgende beskjed:

«Du har fått avslag på søknaden. Shaher Abdulhak ønsker deg ikke her».

For bokprosjektet var det nærmest en fallitterklæring, siden man instinktivt vil dit hovedkilden er. Umiddelbart klarte jeg ikke å se for meg hvordan jeg skulle beskrive et land uten å ha vært der – er land som er så sentralt i historien. Jeg ventet en liten stund før jeg forsøkte å søke om turistvisum, men fikk ikke engang levert søknaden til ambassaden siden de husket navnet mitt.

7.1 – «ØYNER» I JEMEN

Jeg måtte bare innse at det slaget var tapt, og i stedet finne alternative løsninger til at jeg kunne nærme meg Farouks familie og finne andre måter å gi boken smak og farge fra Jemen. Også denne gang valgte jeg å bruke sosiale medier for å komme i kontakt med personer som kunne være mine hjelpere og «øyner» for meg der nede. Jeg valgte å kontakte jemenittiske journalister fordi de kjenner min profesjon og forstår bedre hva jeg er ute etter enn den vanlige mannen i gaten. Disse journalistene fant jeg gjennom en Facebook-gruppe for jemenittiske pressefolk, gjennom frilansbasen Lightstalkers, blogger og forfattere av bøker som handlet om situasjonen i Jemen. Jeg kontaktet også personer i opposisjonen, siden de var motstandere av president Ali Abdullah Saleh, som igjen var en nær venn av Farouks far.

Flere av disse skulle senere bli gode kilder. Mange hjalp meg med autentiske beskrivelser fra Sana'a og området hvor faren Shaher Abdulhak bor, mens andre hjalp til med research om Farouks bevegelser i Jemen, hvordan han lever i skjul og om den delen av hans familie som bor i Jemen. Et betydelig antall kilder brukte mye tid på å hjelpe meg å gjøre research om Abdulhak-familien gjennom sitt kontaktnettverk og i arabiske medier. Shaher Abdulhak er en søkkrik og mektig mann som de fleste i landet kjenner til, særlig siden han har så tette bånd til presidenten. At Shaher Abdulhak drev med lyssky forretninger var informasjon som kom fra alle hold i mitt nyoppbygde kildenettverk.

7.2 NEDERLAG SOM BAR FRUKTER

I kjølvannet av disse oppslagene opplevde jeg at jeg ble kontaktet av vilt fremmede personer fra flere steder i verden som sa at de hadde hørt om at Jemen hadde nektet meg innreise og at de hadde informasjon de ønsket jeg skulle vite om. Flere begrunnet deres valg om å snakke fordi de hadde sympati for saken og at de var forbannet på jemenittiske myndigheter. Så det jeg først så på som en fallitterklæring skulle vise seg å bli svært nyttig i jakten på gode kilder i ulike miljøer – også personer nær familien Abdulhak.

وصفت مرضى علاجه لمرضى الإيدز
بالأقاولين

مديرة برنامج مكافحة الإيدز
بالسعودية: مرضى الإيدز الذي تلقوا
العلاج على يد الشيخ الزنداني عادوا
إلينا جنثا هامة

الأكثر قراءة منذ 3 أيام

سفارتي اليمن بهولندا وألمانيا رفضتا منحها تأشيرة دخول
وزارة الإعلام اليمنية: منع السفارتين للكتابة النرويجية من زيارة البلد ليست بأوامر من شاहरु عبد الحق

12 يونيو 2010 الساعة 06 مساءً / مأرب برس - نحاس

Faksimile: Mareb Press 12.06.10

رفضت سفارتي اليمن في هولندا وألمانيا منح تأشيرة دخول إلى اليمن للصحفية النرويجية (ماريان فيكاس) من صحيفة (VG) النرويجية، والتي تعمل حاليا في تأليف كتاب حول حادثة مقتل الطالبة النرويجية (مارتين ماغنوسين) في لندن ، وهي الجريمة المتهم بها فاروق نجل رجل الأعمال اليمني شاहरु عبد الحق، ويتحدث الكتاب أيضاً الجوانب من حياة الأب.

حيث رفضت السفارة اليمنية في هولندا الطلب بعد أن قدمته كصحفية، وهو الأمر الذي أكدته السفارة في تصريح لـ(مأرب برس) ، موضحة السفارة ان على الصحفيين الحصول على مذكرة من وزارة الإعلام، كما رفضت السفارة اليمنية في برلين أيضا الطلب رغم تقديمها له كسائحة، بحجة منع وزارة الإعلام لها من زيارة اليمن.

وأشارت الصحفية النرويجية فيكاس لـ(مأرب برس) أن السفارة في هولندا طلبت منها الحصول على مذكرة من وزارة الإعلام، من دون إعطائها أي معلومات عن كيفية إمكانية الاتصال بالإدارة المختصة بهذا الشأن في صنعاء و أن وزراء الاعلام لا يوجد لديها ملحقيات في السفارات، الا انها تمكنت من الحصول على رقم هاتف الأستاذ أحمد اللهيبي مسئول العلاقات في وزارة الاعلام الذي طلب منها ارسال الاستمارة عبر الفاكس، ومضت شهرين من إرسالها الطلب دون أن يتم الرد عليها .

تقول الصحفية (فيكاس): عاودت الاتصال بالسيد اللهيبي و أشار لي أن رجل الأعمال شاहरु عبد الحق لا يرغب في زياتي اليمن، وسألت اللهيبي: السيد شاहरु عبارة عن رجل أعمال كيف به أن يمنعي من زيارة اليمن، فكان رد اللهيبي: أنه بإمكانه عمل ذلك.

صالح يهاجم وزير الإعلام

طالب المؤتمر بدعم قناة اليمن اليوم

و خاطب هادي لن يرشحك الأنسي..

المؤتمر من سيرشحك

الأكثر قراءة منذ أسبوع

ضم أحمد خالد وطارق ويحيى وعمار والمخاطف الزايدى

أنصار الثورة يكشف خفيا ما دار في

اجتماع صالح بمقره بإعاقه حكومة

الوفاق واستعدادا لتفجير الوضع

عسكريا

مواضيع مرتبطة

8 – BILDEINNHEITING

Som tidligere nevnt fikk jeg i løpet av prosjektet tilsendt en rekke bilder av Farouk, hans søsken, foreldre og venner fra sperrede Facebook-kontoer. Jeg fikk også tilgang på bilder andre hadde tatt, som de var villige til å selge til meg for at jeg kunne bruke dem i boken. Et av mine viktigste mål var å skaffe det aller første bildet av Farouk etter drapet, men den sjansen minsket betraktelig da jeg ble nektet innreise til landet han skjuler seg i. Flere av kontaktene og hjelperne mine i Jemen var villige til å hjelpe meg i bildejakten, men ingen klarte å komme i posisjon.

Fra kilder i Kairo fikk jeg navnet på fotografen som var hyret inn under avgangsseremonien hvor Farouk deltok ved Cairo American College. Under en av reisene oppsøkte jeg denne fotografen, og fikk således tilgang både på flere bilder og en lang video fra hele seremonien. Denne videoen ble senere brukt på VG Nett i forbindelse med boklanseringen.

Under den samme reisen til Kairo oppsøkte jeg Cairo American College i håp om å kunne komme meg inn i biblioteket hvor jeg hadde hørt at alle årbøkene befant seg, samt å snakke med lærere som hadde hatt Farouk som elev. Der ble jeg nektet å komme inn, og nok en gang fikk jeg bekreftet at metoden jeg hadde valgt ved å bruke sosiale medier i researchen fungerte bedre og var mer effektiv enn de mer tradisjonelle metodene. Via personer fra Cairo American College som jeg kontaktet på Facebook fikk jeg tilsendt en rekke årbøker med bilder og informasjon om Farouk.

I midten av boka er det lagt inn en egen seksjon med totalt 18 bilder – de fleste av Martines oppvekst, siste kveld og bilder tatt i forbindelse med drapssaken – men også to bilder av Farouk som aldri før er blitt vist. Disse to bildene er hentet ut fra et medlem av hans families sperrede Facebook-profil. Før det ble bestemt at vi skulle bruke disse to bildene, hadde jeg grundige diskusjoner med Gyldendal om dette var etisk riktig. Det ene bildet viser Farouks mor og far sammen i sønnen Khalids bryllup, mens det andre er av Farouk og moren, og skal være tatt før drapet på Martine.

Vi kom frem til å trykke bildene av følgende årsaker: I arbeidet med boken hadde jeg fått bekreftet fra en rekke forskjellige hold at det er Farouks mor som er den sterkeste motstanderen av at sønnen lar seg utlevere til Storbritannia, noe som gjør at hun har en sentral rolle i den fastlåste saken. En annen viktig årsak til at vi valgte å trykke bildet er at, til tross for at personen som hadde disse bildene har sperret sin profil for utenforstående, så har vedkommende flere hundre venner og burde derfor være klar over risikoen for at folk på vennelisten kopierer bildene og videregirer dem, særlig med tanke på den delikate og svært mye omtalte situasjonen familien har havnet i.

Jeg sitter imidlertid på et stort bildemateriale av Farouk (før drapet), hans familie og venner som aldri er blitt publisert. Disse bildene var svært viktige i min research fordi jeg da hadde muligheten til å gjenkjenne relevante personer dersom jeg kom meg tett nok innpå dem. Det skulle vise seg å være helt avgjørende da jeg mot slutten av juni fikk tips fra en kilde om at en av Farouks nærmeste venner, Farouk Tatanaki, hadde invitert til bursdagsfeiring.

8 – BURSDAG I EGYPT

Det hadde han gjort gjennom en såkalt «event» på Facebook. Fra kilden fikk jeg oversendt en skjermdump av invitasjonen, samt gjestelisten. På den sto Farouks halvsøsken, Khalid og Salwa, ssom begge hadde trykket på knappen som tilsier at de takker ja til invitasjonen. Min kilde, som jeg på det tidspunktet anså og fortsatt anser som svært troverdig, sa det gikk rykter i miljøet om at også den mistenkte vurderte å ta turen fra Jemen for å delta i feiringen av Tantanaki.

På invitasjonen stod det tidspunkt for bursdagen; fredag 2. juli, men det stod ikke hvor det skulle være. Det skulle han komme tilbake til, stod det. Min kilde lovte å holde meg oppdatert, og få dager etter jeg fikk tipset landet jeg i Kairo. Da hadde jeg fått visshet i at bursdagen skulle feires på et utested som het Indigo. Jeg antok at siden Farouk Tatanaki bor i Kairo, lå dette utestedet også i byen. Jeg fant et utested med det navnet ved Nilens bredde like ved byens dyreste hoteller. For å ikke vekke oppsikt, fikk jeg fikseren min til å gå inn på dette utestedet om formiddagen dagen før for å spørre om det skulle være en bursdag der dagen etter. Det skulle det ikke, men personen fikseren min snakket med, fortalte at det lå et utested i samme kjede med samme navn i byen Marassi på nordkysten av Egypt, i retning grensen til Libya. Det gjorde oppdraget noe mer komplisert, men jeg fikk skaffet en sjåfør til den seks timer lange turen, og var fremme ved utestedet ved 20-tiden den kvelden bursdagen skulle være.

Flere timer senere, ved 01.30-tiden gikk jeg øye på Khalid Abdulhak. Han var lik seg sammenlignet med bildene jeg hadde fått tilsendt av kilder. Etter å ha observert gjengen en times tid kunne jeg utelukke at den mistenkte var der, men jeg så søsteren Salwa og Khalids kone Najla Demerdash som jeg også hadde sett på bilder. Da Khalid gikk på do sent den natten fulgte jeg etter og stoppet ham på vei ut igjen. Dette skrev jeg i boken om min samtale med Khalid den natten:

«Da Khalid kom fra toalettet, passet jeg på å gå rett på ham ute i hallen. Han forsøkte først å komme seg unna ved å si at han ikke ante hvem Farouk var, så ombestemte han seg og sa at han visste hvem jeg var og at han visste at jeg hadde kontaktet flere av hans og Farouks venner via Facebook. Jeg spurte ham om det ikke var i hans interesse å få frem sannheten etter at han selv hadde beklaget seg over at mediene spredte løgnaktig informasjon. Han så seg rundt i lokalet og trakk meg mot et hjørne, bort fra de andre som oppholdt seg i hallen før han brått sa:

– Ja, jeg har mye jeg vil fortelle. Du kan få telefonnummeret mitt og e-postadressen min, så kan vi ordne et møte når jeg kommer tilbake til Kairo på søndag. Du kan ringe meg i morgen, så lager vi en avtale. Han skrev ned en e-postadresse med gmail-domene og et telefonnummer på baksiden av visittkortet mitt. Jeg tenkte at han bare skrev en tilfeldig tallrekke for å bli kvitt meg.

– Hva skjedde den kvelden Martine døde? spurte jeg.

– Uansett hva han gjorde, så skulle jeg ønske hun ikke hadde dødd, svarte Khalid. Så gikk han. Han måtte smyge seg mellom alle menneskene i den stappfulle nattklubben, i retning hjørnet hvor vennene og kona hans satt».

Den påfølgende dagen ringte jeg telefonnummeret, men han la på lenge før jeg fikk presentert meg ferdig. Til slutt fikk jeg låne min egyptiske fikserers telefon, og da svarte han på første forsøk. Da jeg presenterte meg svart han med at jeg hadde ringt feil, for han het ikke Khalid og han kjente ikke noen

som gjorde det. Men jeg kjente igjen stemmen, og vi satte kursen mot Farouks barndomshjem i Heliopolis i Kairo hvor moren og broren bor. Nå følte det riktig å gjøre det første fremstøtet mot hjemmet. Jeg allerede hadde mange nyttige og eksklusive sitat fra Khalid på blokken, så jeg kunne ikke se at han hadde noe å tape.

Vakten i porten sa at Khalid ikke var hjemme, men nikket bekreftende da jeg spurte om Shaher Abdulhak, faren, var hjemme. Vakten forsvant, men kom raskt tilbake. Han spurte hva jeg egentlig ville, og da jeg forklarte min rolle og oppdrag ble jeg jaget på dør. Først hadde jeg kun sagt at jeg hadde møtt Khalid i Marassi i helgen og at vi hadde avtalt å møtes. Jeg fikk sjåføren til å kjøre meg direkte til adressen til et av Shahers datterselskaper i Kairo, som kilder hadde fortalt meg at Khalid jobbet. Håpet var å komme frem før faren, moren eller noen andre varslet om at jeg var på jakt etter ham. Utdrag fra boken:

«En time etter banket jeg på døra til kontorbygget som ligger i skyggen av den massive 26. juli-broen i Zamalek. Assistenten ba meg sette meg ned på en av stolene som sto inntil veggen i den lille resepsjonen, før hun gikk mot den nærmeste døra som sto på gløtt.

– Det er besøk til deg, Khalid.

Jeg nikket da han kom ut, men han nikket ikke tilbake. I stedet så han skarpt på meg med øyne som så helt sorte ut. Han pekte på døra og ba meg bli med utenfor. På nattklubben oppfattet jeg ham som hyggelig, faktisk litt imøtekommende. Nå virket han bare irritert. Flere ganger sa han: «Du kan ikke bare dukke opp slik som dette, du kan bare ikke gjøre det!» Jeg svarte at han ikke ga meg noe valg, i og med at han ikke overholdt sin del av avtalen. Khalid så både anspent og ukomfortabel ut da han fortalte at familiens advokater hadde frarådet ham å snakke om saken.

– Dessuten bekymrer det meg at du vet hvordan jeg ser ut. Det finnes ingen bilder av meg, så det betyr at noen lekker.

Jeg mumlet lavt at det ikke var så vanskelig å finne ut av det, før jeg sporet samtalen inn på en uttalelse jeg hadde bitt meg merke i på Indigo.

– På festen sa du at Farouks situasjon var «utenfor dine hender». I hvem sine hender ligger ansvaret? spurte jeg.

– Farouk er myndig, han gjør hva han vil. Vi i familien har ingenting med dette å gjøre. Dette er en sak for myndighetene i Jemen, svarte Khalid før han gjentok at han ikke kunne snakke mer om saken.

– Men du kan vel fortelle litt om hvem Farouk er? spurte jeg.

– Jeg kjenner ham ikke lenger.

– Kjenner du ikke din egen bror?

– Nei.

– Hvordan har din familie taklet denne situasjonen?

– Jeg har sympati for Martines familie og skulle ønske at dette aldri hadde skjedd.

– Men hvordan har din familie det? Og, ikke minst, hvordan har Farouk det?

– Jeg vil ikke kommentere det. Dessuten skriver dere i media så mye dritt og løgnaktigheter.

At min far hentet Farouk med privatflyet sitt og slikt. Det er bare jug.

– Ok, men da er det vel i deres interesse at sannheten kommer frem? Og hvis du mener at du sitter på sannheten, så er det vel greit å fortelle den?

– La oss si det sånn: Send meg en e-post med de spørsmålene du har. Dersom du ikke publiserer noe av dette innen sju dager, så føler jeg at jeg kan stole mer på deg. For alt jeg vet, er du

full av opptakere og skjulte kameraer».

Etter at syv dager hadde gått, har Khalid fått uttalige e-poster og telefonoppringinger fra meg, men har aldri besvart noen.

10 – SPORENE ETTER EN USYNLIG MANN

I Jemen er Shaher Abdulhak mest kjent under tilnavnet «sukkerkongen» på grunn av at han har tjent seg svært rik på brusindustrien i det fattige landet. Men han kalles av mange også «den usynlige mannen» fordi han svært sjelden eller aldri uttaler seg til media og fordi den jevne innbygger ikke vet hvordan han ser ut, til tross for at han er en av landets rikeste personer. Inntil VG trykket et bilde av ham i forbindelse med fakkeltog for Martines rettferdighet i Oslos gater i desember 2009, hadde ikke offentligheten sett et publisert bilde av ham – heller ikke i den arabiske delen av verden.

Da jeg startet bokprosjektet visste jeg allerede en del om ham gjennom det både VG og andre medier hadde skrevet, samt informasjon tilgjengelig på internett og gjennom de kildene jeg hadde da. Bokskrivningen fikk meg imidlertid til å gå mer systematisk til verks for å finne ut mer om den lyssky forretningsmannen:

Jeg kartla selskapene han eier og er involvert i gjennom ordinære søk på internett, søk i arabiske nettsteder og nettaviser og selskapsregistre som Zawya . Jeg startet også informasjonsinnhenting gjennom kildene jeg hadde bygd opp blant jemenittiske journalister og opposisjonelle. De var særlig gode informasjonskilder til Shaher Abdulhaks virksomhet i landet, mens selskapssøkene og ordinære nettsøk viste seg å være mest effektivt på de forretningene han hadde internasjonalt.

All denne informasjonen ble systematisert i egne oversikter i Excel-basen. I mine søk og kildesamtaler hentet jeg i tillegg til informasjon om selskapet, også ut navn på personer som satt i lederstillinger i disse selskapene, samt øvrige ansatte der det var mulig. Jeg kontaktet hver enkelt av disse personene fortløpende i de tilfellene det var mulig å hente inn kontaktinformasjon.

Dette ble lagt inn i Excel-arket sammen med hvilke personer i selskapet som jeg hadde kontaktet, hvorvidt jeg hadde fått svar og hva de eventuelt hadde fortalt. Flesteparten fikk jeg aldri svar fra, men flere ble likevel gode kilder for utseendemessige beskrivelser av Shaher, hvordan han fremsto for dem og informasjon om hans forretningsvirke.

Dette arbeidet førte til at jeg i boken blant annet kunne skrive om at Farouks far knyttes til omfattende våpenhandel, at det hevdes at han med drevet med våpenhandel til Hamas og Saddam Husseins regime, samt at han er blitt anklaget for å være dobbeltagent.

10.1 – GJENNOMBRUDDET

En rekke medier hadde skrevet om at Shaher Abdulhak og Jemens president hadde et svært tett forhold. Men hvor nært var egentlig dette forholdet og hva gikk det ut på? Jeg hadde hørt mange rykter om korrupsjon, men ingenting som jeg hadde fått bekreftet. Uten bekreftelse var det umulig for meg å knytte Shaher til korrupsjon, og også vanskelig å få svar på hvilken forbindelse det var mellom ham og presidenten. For meg var det svært viktig å besvare disse spørsmålene siden jeg også på den måten kanskje kunne forklare om mekanismene som gjorde at Farouk kunne leve fritt i Jemen uten at myndighetene på noe tidspunkt grep inn.

Gjennombruddet skulle skje i form av en e-post jeg fikk fra en jemenittisk journalist jeg hadde kommet i kontakt med via mitt Facebook-søk etter visumavslaget. Denne journalisten hadde hjulpet meg mye med kartleggingen av Shaher Abdulhaks forretningsvirke, og hadde fortalt mye om korrupsjonsryktene og det angivelige for tette forholdet til makteliten i landet, sett med demokratiske øyne.

Denne journalisten fortalte meg at han, via en annen kontakt, hadde hørt at det fantes offentlige amerikanske dokumenter, trolig forfattet av den amerikanske ambassaden i Jemen tidlig på 1960-tallet, som kunne beviset at Shaher Abdulhak allerede da hadde et korrupt forhold til makten. Kunne det virkelig være sant? I så fall var det akkurat det jeg trengte for å kunne skrive historien om det korrupte maktspeillet jeg hadde hørt så mye om. Jeg har aldri før jobbet opp mot innsynsbegjæringer i USA, og visste heller ingenting om hva som var mulig å hente ut – særlig siden det trolig var snakk om nesten 50 år gamle dokumenter. Jeg brukte mye tid til å kartlegge hvilken institusjon som var den riktige å kontakte, og fant til slutt frem til riktig instans: State Department og National Archives and Records Administration.

Jeg fikk dem til å søke på Farouks fars navn med alle de stavemåter jeg hadde kommet over, i tidsrommet 1960 til 1970, og noen uker senere lå det en e-post i innboksen min med to telegrammer som tidligere hadde vært klausulert. Disse var sendt fra den amerikanske ambassaden i Jemen i 1965, og det kommer frem at Shaher Abdulhak jobbet som informant for amerikanerne i denne perioden. Om sin informant skrev ambassaden blant annet:

«Shahir Abdul HAQ har sammen med sin bror blitt moderat rike etter revolusjonen. Som utdannede, aggressive og intelligente, stadfester AbdulHAQ-brødrene at de godtar prinsippet om at araberne skal se til kun én leder. De har ved flere anledninger fått personlige tjenester av al-Sallal (den daværende presidenten), og det er ventet at de kommer til å dra nytte av ytterligere fordeler i fremtiden.»

I det andre telegrammet, som var datert 20. november 1965, stod det blant annet:

«Kilden for følgende [informasjon] er Shahir Abdul HAQ, som har sine forretningsinteresser i Sana'a beskyttet av Sallal, og som aldri direkte har kritisert YAR [Den arabiske republikken Jemen].»

«Det er blitt rapportert at Abdul HAQ-brødrene har betalt al-Sallal månedlige pengesummer helt siden revolusjonen, og han [al-Sallal] har gjengjeldt med tallrike tjenester.»

Der sto det sort på hvitt at amerikanerne fastholdt at Shaher Abdulhak allerede på 1960-tallet betalte «månedlige stipender» til den daværende presidenten for å få tjenester og goodwill tilbake – og at Shaher Abdulhak opptrådte som informant for amerikanerne. Dette betød at jeg nå hadde bevismateriale på at Abdulhak har vært mistenkt for å drive med korrupsjon mot makteliten i Jemen.

Gjennom andre kilder i Jemen kom jeg også på sporet av en rettssak i USA som Shaher var involvert i på 1980-tallet, der han ble anklaget for å ha opptrådt som dobbeltagent i forbindelse med oljeutvinning. Jeg kontaktet den aktuelle domstolen, fikk ut rettsdokumentene og flettet dette inn i historien om Farouks far.

10.2 – EN NORDMANN I SHAHERS HUS

I arbeidet med kartleggingen av Shaher Abdulhaks forretningsvirke både i Jemen og internasjonalt satte meg på sporet av flere norske forbindelser. Det var tidlig i saken kjent at Farouks far paradoksalt nok befant seg i Bergen den natten Martine ble drept i London. Han var i byen i møter med Det Norske Oljeselskap (DNO) som han på den tiden hadde felles forretninger med.

Helt mot slutten av prosjektet, svært nær deadline, kom jeg imidlertid over en person som mente at en nordmann, som på et tidligere tidspunkt hadde vært involvert i forretninger som også involverte Shaher Abdulhak, hadde vært på besøk i palasset til Farouks far i Sana'a i Jemen. Jeg fikk kontaktinformasjon til denne nordmannen, og han bekreftet historien. Denne mannen ga meg svært gode beskrivelser av palasset med all den luksus man kan tenke seg, noe som tilførte «krydder» til boka. Nordmannen ga også ytterligere beskrivelser av Shaher, noe som gjorde at leseren kunne komme tettere innpå ham som person. Det var svært viktig for meg – for den gode historiens del – å skrive nært og i bilder. Derfor brukte jeg mye tid på å jakte kilder som hadde vært i de husene og de stedene hvor jeg selv ikke slapp inn, for at jeg kunne beskrive så autentisk som mulig.

11 – MARTINES HISTORIE

En svært stor del av boka handler selvsagt om drapsofferet Martine – om barndommen, ungdomstiden og voksenlivet som brått tok slutt. I likhet med kartleggingsjobben rundt Farouk, gjorde jeg det samme rundt Martine. Den store forskjellen var at jeg på denne siden av saken visste svært mye om hennes nettverk gjennom mitt tidligere arbeid for VG Nett. Før jeg kontaktet Gyldendal med mine bokplaner drøftet jeg ideen med Martines familie – først og fremst med hennes far som har tatt på seg rollen som en slags talsmann for familien. Han brakte min idé videre, og alle var positive til prosjektet.

På det tidspunktet hadde jeg jobbet med saken i to år, og selv om den var en fellessak som ble

dekket både av norsk og internasjonal presse, var det stort sett bare VG som fortsatte å følge opp saken jevnlig da den første stormen la seg. Dette gjorde at faren la merke til dekningen, og opprettet kontakt med meg. Han har sagt at han fikk tiltro til meg og måten jeg dekket saken på. Jeg er helt sikker på at kontinuiteten og innholdet i min dekning var svært avgjørende for at hele familien gikk med på å la seg intervju til en bok skrevet av en relativt fersk journalist på 25 år uten forfattererfaring.

Verken Martines mor eller hennes to søsken hadde noen gang uttalt seg til pressen før, men lot seg dybdeintervju av meg. I likhet med flere av Martines venner ga de uttrykk for at de syntes det var annerledes med enn bok eller en avisartikkel. I stedet for at deres uttalelser ble slått stort opp i dagspressen, kunne deres utlevering snarere bli en stemme i historien om Martine. Jeg er utrolig takknemmelig og ydmyk for at familien stilte opp, uten dem hadde det ikke blitt noen bok. En så autentisk beskrivelse av Martine – som en av to hovedkarakterer i boken – var helt nødvendig for at prosjektet kunne være gjennomførbart.

Jeg gjennomførte dybdeintervjuer med hele hennes familie og nærmeste vennekrets for å kunne tegne et bilde av hennes liv, men også skrive historien om hvordan livene til hennes nærmeste har forandret seg etter hennes død. Alle fikk muligheten til å lese gjennom delene av boken de hadde bidratt til før publisering – og familien fikk lese boken i sin helhet. Det var også et ønske for meg – både for å sørge for at alt var riktig og å få dem til å føle seg komfortable etter å ha snakket med meg om det aller vanskeligste i deres liv.

Historien om Martines siste dager i live er fortalt gjennom venninnene som bodde sammen med henne i London. De har også vært nyttige kilder til informasjon om Farouks nettverk på Regent's College og i London for øvrig, siden de startet sin egen etterforskning da Martine ble sporløst borte og de følte at de ikke fikk gjennomslag hos politiet for å begynne å lete etter henne.

Disse personene kunne også hjelpe meg til å komme nærmere et svar på hvilken forbindelse det hadde vært mellom Farouk og Martine før drapet. Var de romantisk involvert på noe vis eller var de bare venner? Bare venner, mener hennes venninner. Men flere mistenkte at Farouk var forelsket i Martine på bakgrunn av ulike episoder i tiden før drapet.

For å jakte nye opplysninger om etterforskningen hadde jeg nær kontakt med Scotland Yard, og var også i London for å gjøre et dybdeintervju. De er imidlertid svært restriktive med opplysninger, så det var vanskelig å få ut noe nytt derfra. Jeg fikk imidlertid ut en rekke nye detaljer fra etterforskningen, men av kildehensyn må jeg stoppe ved det.

12 – DET STORPOLITISKE ASPEKTET

Gjorde myndighetene i de involverte landene (Norge og Storbritannia) nok for å utøve diplomatisk press overfor Jemen? Det var et spørsmål mange stilte seg, også de nærmere tusen menneskene som tok til gatene under fakkeltog i Oslo i desember 2009. Saken begynte å bli svært betent i

Utenriksdepartementet, ettersom Martines far Odd Petter Magnussen hadde gått offentlig ut med ramsalt kritikk av deres håndtering av saken. Som VG Nett-journalist hadde jeg tidligere bedt om innsyn i alle dokumentene Utenriksdepartementet hadde i saken. De fikk jeg tilgang på cirka et år før jeg begynte å skrive boka, så da jeg startet bokprosjektet ba jeg på nytt om innsyn i de dokumentene som hadde tilflytt saken det siste året. Jeg gjorde det samme overfor britisk UD, og fikk tilgang på en rekke dokumenter. Ingen av disse, verken fra norsk eller britisk UD, brakte saken særlig videre.

Det gjorde imidlertid en rapport som jeg aldri fikk tilgang til gjennom innsynsbegjæringer fordi den var unntatt offentlighet. Av hensyn til kilden kan jeg ikke gå inn på hvordan jeg fikk tilgang på den, men i den hemmeligstemplede rapporten, forfattet av de norske ambassadene i London og Washington i januar 2009, kom det frem en rekke interessante opplysninger om det interne synet på Jemen. President Ali Abdullah Saleh blir sterkt kritisert for hvordan han styrer det kriserammede landet:

«State Department vurderer president Saleh som en lite tillitsfull partner som trekkes mellom å stå ved internasjonale forpliktelser og å tilfredsstille hjemlige politiske behov. Hans rolle som meklingsmann mellom innflytelsesrike familier og ønsker om egen overlevelse som president gjør at han ofte forandrer standpunkt som er formidlet i bilaterale møter og i andre internasjonale settinger. (...) Ifølge State Department fremstår regjeringen hans med «de beste intensjoner, men ofte uten evne og ønske om å gjennomføre dem».

I rapporten bekreftes det at å forhindre at Jemen bryter sammen som stat har høyeste prioritet både for USA og Storbritannia. De politiske stormaktene la seg på en politisk linje hvor de vil røre minst mulig ved Saleh, fordi de tilsynelatende fryktet at det vil slå hardt tilbake på Vesten. Et sammenbrudd vil bety et nytt pengesluk for vestlige land, på lik linje med Afghanistan, Irak og Somalia. Al-Qaida-cellene vil da i tillegg kunne operere friere, og dermed utsette vestlige mål for en økt terrortrussel.

Denne rapporten ga en logisk gjenklang til uttalelsen Storbritannias utenriksminister David Miliband ga da han møtte pressen i Oslo et par måneder etter drapet på Martine: «For oss er det ikke aktuelt å foreta oss noe som ødelegger vårt forhold til Jemen.» Etter at jeg fikk tilgang på rapporten bekreftet relevante og høytstående aktører langt på vei at storpolitikken og frykten for Jemens usikre fremtid har lagt føringer for mye man har kunnet gjøre i Martine-saken. Med så mange alvorlige problemer landet står overfor, som terrortrusselen, opprør i sør, krigføring i nord og korrupsjon, blir ikke drapet på en norsk student på langt nær like viktig.

14 – DET GENUINE NYE BOKEN HAR GENERERT

Før jeg begynte å skrive denne boken hadde det blitt skrevet og kringkastet tusenvis av saker om Martine-saken, mange av meg selv gjennom jobben i VG Nett. Men sett opp mot tidligere offentliggjort informasjon er dette noe av de viktigste nyhetene som kom frem i boka:

- Kort tid etter at Martine ble drept ringte Farouk en venn. I den telefonsamtalen snakket han om en

død kvinne i leiligheten hans, og skal ha sagt: «Du vet hva de sier i filmer – lik er tunge».

- Martine ble funnet inntullet i et laken politiet mener tilhører Farouk Abdulhak, i kjelleren av leilighetskomplekset han bodde.
- I Farouks leilighet fant politiet toppen Martine hadde på seg da hun forsvant, og det var tydelige tegn på kamp.
- Det er Farouks mor, som man tidligere ikke har hørt mye om, som er den i familien som er sterkest motstander av at Farouk skal la seg utlevere frivillig til britiske myndigheter.
- Det aller første bildet offentligheten har sett av Farouks mor, samt nye bilder av hans far.
- En bred innsikt i Farouks barndom, oppvekst og voksenliv, samt utfyllende og ny informasjon om hans familie.
- Historien om Farouks far, forretningsmannen Shaher Abdulhak, som blant annet har blitt anklaget for å være dobbeltagent og våpenhandel med Hamas og Saddam Husseins regime. I boken bevises det også at Shaher Abdulhak allerede på 60-tallet drev med korrupsjon overfor myndighetene i Jemen.
- Detaljer fra livet Farouk Abdulhak har levd etter drapet (blant annet at han er beskyttet av væpnede livvakter når han beveger seg utendørs og at han flere ganger har reist ut av landet).
- Den fulle historien om Martine Vik Magnussen – fra den dagen hun ble født til natten hun ble drept.

15 – KONSEKVENSER

Boka fikk stor oppmerksomhet i norske medier, blant annet gjennom en omfattende sak i VG Helg og intervjuer i de fleste største mediene i Norge i forbindelse med lanseringen. Enkelte nyheter ble også plukket opp av internasjonale medier. Gjennom flere uavhengige kilder har jeg hørt at boka har skapt mye uro innad i Abdulhak-familien, og etter lanseringen ble jeg kontaktet av Shahers talsmann som ba om å få oversendt boka. Det fikk han selvsagt.

Særlig saken om visumnektet har ifølge mine kilder i Jemen skapt debatt i landet, og skal ha ført til en større oppmerksomhet rundt saken. I året som har gått etter at boka kom ut har det skjedd mye i landet, først og fremst på grunn av den arabiske våren som også har feid innover Jemen og fått opprørerne ut på gatene for å demonstrere mot regimet. Det har også vært større demonstrasjoner for Martine og rettferdighet for hennes sak, men det er umulig å si om boka har hatt innvirkning på dette.

Martines far, Odd Petter Magnussen, har omtalt boka som et viktig bidrag i kampen for rettferdighet for hans datter.

16 – SPESIELLE ERFARINGER

Det er første gang jeg skriver bok, og for meg var det særlig spesielt å oppleve forfatterrollen versus hvordan jeg jobber som journalist. Selv om mye er sagt i den debatten, opplevde jeg svært få, om ingen store forskjeller mellom de to rollene annet enn at det å skrive en bok er et enormt arbeid sammenlignet med den daglige produksjonen i en nettavis, slik situasjonen var for meg. Enkelte har hevdet at journalister som skriver bøker tar lettere på grunnlaget for påstander enn hva man gjør i en mediebedrift. Det er jeg helt uenig i. Jeg jobbet på nøyaktig samme måte som når jeg er journalist, og det var selvsagt like viktig å følge de retningslinjene jeg jobber etter innenfor journalistikken i dette arbeidet. For hver opplysning jeg fikk sjekket jeg dette opp mot andre kilder for å verifisere, nøyaktig slik jeg gjør som journalist.

Det var imidlertid ganske uvant, og til tider ubehagelig, å jobbe så langsiktig med en sak som fortsatt var høyaktuell i mediebildet. I flere måneder jobbet jeg både som VG Nett-journalist og forfatter av boken, og satt på opplysninger som kunne vært oppslag i VG. Selvsagt respekterte og forsto redaksjonen min rolle i det hele, slik at det ikke ble noe ubehag i den forbindelse. Likevel var det kjedelig når det enkelte ganger, særlig under høringen i London høsten før boken ble lansert, kom ut opplysninger som jeg allerede satt på. Men for meg var det uaktuelt å begynne å lekke fra arbeidet med boken, og var hele tiden bevisst på å skille mine roller.

Det som kanskje var aller mest ubehagelig var da jeg fikk nyss i at personer i sirkelen rundt Abdulhak-familien begynte å kontakte personer jeg snakket med. Flere kilder opplevde at de nærmest ble truet til taushet. Personene rundt familien skal ha tatt kontakt med en rekke personer rundt Farouk da de ble kjent med at jeg kontaktet et stort antall mennesker i jakt på opplysninger. For meg var det hele tiden ekstremt viktig å vise ytterste varsomhet når det gjaldt kildene, og det er ingen andre enn meg selv som vet hvem disse personene er.

Den gledelige forskjellen fra å være journalist og forfatter, var særlig opplevelsen av at flere personer som ikke før har villet snakke offentlig nå ville snakke fordi det var i en bok – deriblant flere i Martines familie og vennenettverk. Som tidligere nevnt ga flere uttrykk av at de følte seg mer komfortable med bokformatet enn en vanlig avisartikkel som kan bli slått stort opp i dagspressen. I en bok ville deres stemme bli en liten del av en større sammenheng.

17 – ETISKE PROBLEMSTILLINGER OG KILDEKRITIKK

Jeg har tidligere nevnt etiske problemstillinger som bruk av Facebook-bilder og verifisering av

opplysninger. Arbeidet med denne boken har medført en rekke etiske dilemmaer, som jeg fortløpende diskuterte med Gyldendal. Samtidig kom jeg også over problemstillinger som måtte løses på stedet uten å kunne konferere med noen andre. Et eksempel på det er da jeg møtte Khalid på nattklubben i Nord-Egypt. Han var der i et festlig lag, og jeg så at han drakk fra en ølflaske. Var det riktig av meg da å konfrontere ham med drapet hans bror er mistenkt for? Man kan ha ulike syn på det, men for meg der og da var det den eneste løsningen. Jeg hadde jaktet på en uttalelse fra familien i lang tid, og jeg måtte gripe den unike muligheten jeg hadde.

Det kan også diskuteres om det er riktig av meg å identifisere Farouks familiemedlemmer ved navn – særlig de som tidligere ikke har vært identifisert. Det er flere årsaker til at vi falt på dette valget, blant annet at jeg har fått bekreftet at personene som er navngitt jevnlig besøker Farouk i Jemen og har kontakt med ham.

Ifølge mine kilder er det ingen som oppfordrer ham til å melde seg for britiske myndigheter til tross for det alvorlige han er mistenkt for. Indirekte kan man si at de er med på å holde ham skjult, og en vanlig familie i Jemen ville ikke kunne beskyttet sin sønn og bror i en slik grad. Alle disse personene ble kontaktet eller forsøkt kontaktet av meg, og hadde alle muligheter til å uttale seg, men valgte ikke å gjøre det (jeg la for eksempel igjen visittkort da jeg besøkte familiehjemmet i Heliopolis, og forsøkte i ettertid å kontakte dem via en rekke kanaler). Det samme gjelder Farouk, som jeg kontaktet via hans advokat. Heller ikke han ønsket å bidra til boken.

En annen viktig etisk problemstilling er bruken av anonyme kilder som beskriver Farouk og hans familie. For meg var det ingen annen utvei, fordi de jeg snakket med satte det som premiss for i det hele tatt å uttale seg. Hadde det ikke vært for de anonyme kildene hadde det ganske enkelt ikke blitt noen bok. Samtidig brakte jeg selvsagt ingen påstander fra anonyme kilder som ikke var bekreftet fra andre hold. I de ytterst få tilfellene opplysninger kommer kun fra en kilde er dette merket i teksten.

Den omfattende bruken av Facebook brakte også sine utfordringer når det gjaldt kildekritikk. Hvordan kunne jeg vite at de personene jeg hadde kontakt med, og som ga meg informasjon, virkelig kjente til Farouk? Igjen var innstillingene for hvor de har gått på skole svært nyttige for å kunne verifisere at de i alle fall hadde gått på skole samtidig som ham. Også klasselistene var avgjørende i dette arbeidet. Alle de personene som selv kontaktet meg foretok jeg grundige sjekker av. De jeg aldri klarte å verifisere hvem var, brukte jeg selvsagt heller ikke i materialet.

18 – TIDSBRUK

Boken er et resultat av nitidig arbeid med saken fra dag én, først gjennom arbeidet i VG Nett og så fortsettelsen med bokprosjektet. Jeg begynte for fullt å skrive i mars 2010, og leverte første utkast 1. oktober samme år. Frem mot jul redigerte jeg manuset sammen med redaktøren i Gyldendal, og boken gikk i trykken rett over nyttår 2011. 7. februar samme år ble den lansert under en pressekonferanse i Oslo.

19 – OPPSUMMERING

Sett i lys av listen med det genuine nye boken har generert, føler jeg at det egentlig kun er én ting som ikke lot seg løse: Å skaffe det aller første bildet som er tatt av Farouk Abdulhak etter drapet på Martine Vik Magnussen. Jeg gjorde flere forsøk gjennom frilansere i Jemen, men lyktes aldri. Kanskje jeg hadde kommet meg nærmere hadde jeg fått visum, men det blir bare spekulasjon. Farouk er uansett en svært godt beskyttet mann i skjul.

Det dette arbeidet har vist er at det er fullt mulig å bruke nye kanaler, som sosiale medier, i research. Ikke bare er det mulig – det viste seg også å være svært effektivt, særlig med tanke på den store geografiske radiusen mine kilder befinner seg i. Nå som boka er ferdig skrevet er det vanskelig å se for seg hvordan den hadde blitt dersom jeg ikke hadde tatt valget om å utforske sosiale mediers muligheter til å generere ny informasjon. Det er i alle fall vanskelig å se for seg at jeg hadde klart å komme i kontakt med så mange relevante personer innenfor en så begrenset tidsramme. Så lenge man er nøye på kildekritikken og dobbelt- og trippelsjekker informasjonen man får, tror jeg disse kanalene kan bli svært nyttige for journalistikken i fremtiden.

Selv om kildebyggingen i sosiale medier gjorde at jeg trengte å bruke mindre tid på å reise dit kildene var, ble det likevel noen turer. I forbindelse med bokskrivingen var jeg to ganger i Egypt, to ganger i London og i Frankrike. Under flere av disse reisene møtte jeg kilder jeg hadde skaffet meg gjennom sosiale medier ansikt til ansikt. Dette var snakk om kilder som satt med svært tett på familien Abdulhak og var villige til å utlevere informasjon. Det å møte personer ansikt til ansikt mener jeg er svært viktig for å opparbeide seg et godt kildeforhold, og er sosiale mediers store ulempe. I de mange tilfellene jeg ikke hadde mulighet til å møte kilder fysisk tok jeg flere ganger i bruk videosamtaler via MSN og Skype for at vi i det minste kunne se hvem vi snakket med.

Jeg har så langt ikke fått noen reaksjoner fra Farouks familie, men via kilder har jeg hørt at de liker boka svært dårlig siden deres liv blir utlevert. De ønsker minst mulig oppmerksomhet rundt saken slik at Farouk kan leve sitt liv i fred og i skjul, følge mine kilder.

Når det gjelder familien til Martine har jeg fremdeles god og jevnlig kontakt. Både moren og faren var til stede under boklanseringen. I all den tid denne saken forblir uløst kommer jeg til å dekke den for VG, og de kildene og de erfaringene jeg har fått med meg fra bokprosjektet kommer utvilsomt til å være svært nyttige.

20 – ØVRIG

Mye har skjedd både i Martine-saken og i Jemen, hvor den mistenkte fremdeles lever i skjul. Tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik, som over flere år har engasjert seg i saken, har vært både i Egypt og Jemen for å forhandle direkte med Farouks familie, et internasjonalt opprop førte til at Coca-Cola kuttet forretningsforbindelsene til Farouks far og Jemen ble dratt inn i dragsuget til den arabiske

våren som har styrtet flere diktatorer i Midtøsten og i Nord-Afrika. På grunn av den nye utviklingen skal boken i løpet av våren 2012 gis ut på nytt – i pocketutgave med nytt omslag og flere kapitler om hva som har skjedd siden sist.

Phu Quoc, Vietnam
13. januar 2012

Marianne Vikås